
– Rakner fastlegeordningen, får det store konsekvenser for helsetjenesten

AKTUELT I FORENINGEN

LISE B. JOHANNESSEN

lise.berit.johannessen@legeforeningen.no

Samfunnspolitisk avdeling

Fastlegeordningen har i snart 18 år bidratt til å gi pasientene et bedre, tryggere og mer forutsigbart helsetilbud. Nå er ordningen under press.

UVURDERLIG BÆREBJELKE: Tom Ole Øren har fortsatt tro på at fastlegeordningen kan reddes.

Fastlegene står overfor en stadig mer u håndterlig arbeidsmengde og svært lange arbeidsdager. Både små og store kommuner melder om store problemer med å rekruttere i tillegg til at erfarne fastleger slutter.

– Alle er enige om at noe må gjøres, men myndighetene viser for liten vilje til å gjøre det som er helt nødvendig, nemlig å gi fastlegeordningen et helt nødvendig økonomisk løft, sier leder i Allmennlegeforeningen, Tom Ole Øren,

Han får hver dag høre historier som bekrefter utfordringene fastlegeordningen står overfor.

– I sommer ble det brudd i forhandlingene om fastlegenes normaltariff. Hvorfor brøt Legeforeningen?

– Statens tilbud var ikke på langt nær nok til å løse krisen fastlegeordningen står i. Vi så derfor ingen annen utvei enn å bryte forhandlingene. Fastlegene har jo ingen streikemulighet, slik ansatte leger har, men det er ingen tvil om at partene er i en uavklart situasjon. Partene har ikke blitt enige, og vi er derfor fortsatt i brudd.

– Hva har skjedd etter bruddet?

– Fastlegene i Norge er ansvarlige og pliktoppfyllende, og det har vært viktig å opprettholde et godt fastlegetilbud selv om vi er i brudd. Rett etter bruddet sendte vi ut brev til alle landets kommuner der vi informerte om situasjonen og varslet at manglende finansiering av fastlegeordningen kunne få konsekvenser. Vi laget også forslag til brev som landets fastleger kunne sende til sine kommuner for å be om tilrettelegging og invitere til dialog om hvordan fastlegenes hverdag kunne lettes. Tilbakemeldingene viser at brevene har satt i gang samtaler og prosesser i kommunene. Vårt inntrykk er at brevene tas på alvor, men det gjenstår å se hva resultatet blir for den enkelte lege.

– Dere og mange fastleger har vært veldig synlig i mediene gjennom sommeren?

– Ja, det er viktig å fortelle befolkningen om situasjonen og om konsekvensene dersom vi ikke setter i gang tiltak raskt. Legeforeningen har skrevet kronikker, innlegg, deltatt i debatter og nyhetsinnslag i både nasjonal og lokal presse. Gjennom hele sommeren har også en hel rekke fastleger skrevet kronikker og innlegg for å fortelle om sine opplevelser. Jeg er dypt imponert over alt engasjementet medlemmene har vist både før og etter bruddet. Trykket har bidratt til at vi har fått satt fastlegeordningen på dagsordenen og viser at vi er mye sterkere når vi står sammen!

– Hva tror du skal til for å komme til enighet?

– Det er et politisk ansvar å rydde opp i den situasjonen som nå er skapt. Vi ønsker imidlertid dialog, og det tror vi også myndighetene ønsker. Vi deltar derfor fortsatt som en konstruktiv part i trepartssamarbeidet. Vi vil bidra aktivt i de arbeidsgruppene som trepartssamarbeidet har satt i gang for å se nærmere på finansieringsordningene og rekruttering. Det aller viktigste er at myndighetene, gjennom å handle, viser at de skjønner at krisen er akutt.

– Hvilke signaler får dere fra politikerne?

– Vi opplever at politikerne innser alvoret. Opposisjonen har vedtatt at det må komme flere ALIS-stillinger (utdanningsstillinger for allmennleger i spesialisering) og at listelengden må ned. Helseministeren har også innrømmet at de er for kommet sent på banen, og at det er helt naturlig at fastlegene ønsker å bli kompensert for de nye arbeidsoppgavene de har blitt pålagt. Dette er gode signaler, men det må selvfølgelig følges opp med konkrete tiltak.

– Økende rekrutteringskrise, trønderopprør og uro blant fastlegene preger dagsordenen. Hvordan arbeider dere med dette?

– Vi jobber på mange arenaer, politisk, gjennom forhandlinger og gjennom trepartssamarbeidet for å nevne noen. Jeg skjønner at medlemmene er utålmodige, men jeg kan forsikre dem om at dette er et av Legeforeningens viktigste satsingsområder og har høyeste prioritet i disse dager. Vi forsøker å bruke alle tilgjengelige kanaler for å sikre at medlemmer og tillitsvalgte får god informasjon om hva som skjer, og vi jobber kontinuerlig med å forbedre informasjonen. Sentralstyret har fastlegeordningen som et satsingsområde og vi har god dialog med alle beslutningstakere. Legeforeningens landsstyre vedtok også en resolusjon der vi peker på en rekke strakstiltak som vil kunne bedre situasjonen. Dette slo vi senest fast på nytt i et større innlegg i Aftenposten signert president Marit Hermansen, Petter Brelin (leder i Norsk forening for allmennmedisin) og meg.

– *Hvordan fanger dere opp medlemmenes synspunkter?*

– Jeg bruker mye tid på å snakke med medlemmene. Det siste året har jeg reist mye rundt i landet for å høre mer om fastlegenes arbeidssituasjon og deres forslag til løsninger. Det slår meg at beskrivelsene er veldig like uavhengig av hvor man jobber. Dette er utvilsomt en nasjonal krise.

– *Mange unge leger vegrer seg for å bli fastlege. Hva skal til for å gjøre fastlegeyrket mer attraktivt for yngre leger?*

– Vi vet at stor arbeidsbelastning og økonomisk usikkerhet er blant hovedårsakene til at rekrutteringen nå svikter. Unge leger må derfor få bedre økonomisk sikkerhet og en overkommelig arbeidshverdag. Vi må også se på ALIS-tiltak innenfor næringsdriftsmodellen. Vi ser at de kommunene som legger godt til rette for unge leger, får flere søkere. Det virker.

– *Hva er høstens neste store milepæl som Legeforeningen nå jobber mot?*

– Første mulighet for å få gjennomslag for våre løsninger er statsbudsjettet som legges frem 8. oktober. I første omgang krever vi å få på plass 500-ALIS leger i året og en forpliktende plan om nedjustering av listelengdene. Vi trenger mer tid til hver pasient. Dette vil skape ny optimisme i fastlegekorpset.

– *Du har vært fastlege i nærmere tjue år og leder i Allmennlegeforeningen siden 2016. Hva betyr fastlegeordningen for deg?*

– Min drivkraft har vært den sterke relasjonen jeg har fått med mine pasienter. Å kunne være der, i glede og i sorg, har en helt unik verdi. Det er derfor fastlegeordningen er en av de mest vellykkede helsereformene våre. Den har gitt kontinuitet i lege-pasient forholdet og høy medisinsk kompetanse spredd i hele landet. Fastlegeordningen skal og må bevares. Da trengs det et løft. Målet vi jobber mot er todelt: En mer levelig situasjon for fastlegene som allerede er i ordningen og en enklere inngang til yrket.

Publisert: 1. oktober 2018. Tidsskr Nor Legeforen.

© Tidsskrift for Den norske legeforening 2026. Lastet ned fra tidsskriftet.no 13. september 2026.